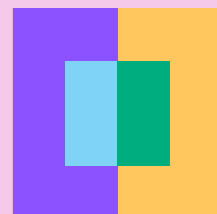




ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ



Credits

Συγγραφή:

Μαρία Τζαβάρα, μέλος της ομάδας Συνηγορίας, Κέντρο Διοτίμα

Επιμέλεια:

Μαρία Λιάπη, Επιστημονικά υπεύθυνη, Κέντρο Διοτίμα

Αθήνα

Δεκέμβριος 2023



Παράχθηκε στο πλαίσιο του έργου

Equal_Gen: Νέες και νέοι για τη Ισότητα των φύλων

Το έργο EQUAL_GEN υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund, με φορέα υλοποίησης το Κέντρο Διοτίμα και εταίρους τους Emantes και το Anasa Cultural Center.

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους €15 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow.

Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr



Εισαγωγή

Ζούμε σε μια κοινωνία που ανέχεται και αναπαράγει την κουλτούρα της έμφυλης βίας και έχει κανονικοποιήσει τη βία κατά των γυναικών (cis και trans) και των θηλυκοτήτων (ρευστές-μη ρευστές), όλων των εκφράσεων και των βιωμάτων φύλου που δεν ανήκουν στην κυρίαρχη cis-αρρενωπότητα.

Δεν είναι διόλου ασυνήθιστος, το αντίθετο, ο στιγματισμός ενός θύματος κακοποιητικής συμπεριφοράς ή των γυναικών που έπεσαν θύματα γυναικοκτονίας, σε μια διαρκή αναζήτηση «ελαφρυντικών» για τους δολοφόνους, τους βιαστές και τους κακοποιητές.

Η Ελλάδα είναι μία από τις ελάχιστες χώρες της Ευρώπης όπου η σεξουαλική εκπαίδευση δεν έχει συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα του σχολείου, ενώ είναι κοινός τόπος η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης και διαλόγου για τα θέματα σεξουαλικότητας, φύλων, έμφυλων σχέσεων, συναίνεσης, κ.λπ., με αποτέλεσμα να αναπαράγονται σεξιστικές, ομο/τρανσφοβικές αντιλήψεις και στάσεις που αναπόφευκτα οδηγούν σε διακρίσεις, έμφυλη βία και αποθάρρυνση των θυμάτων να αποκαλύψουν όσα βιώνουν.

Η έμφυλη βία,¹ ιδίως αυτή που διαπράττεται κατά των γυναικών και των κοριτσιών, αποτελεί ταυτόχρονα αιτία και συνέπεια των διαρθρωτικών ανισοτήτων που έχουν τις ρίζες τους σε έμφυλα στερεότυπα και ασυμμετρικές εξουσίας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στον ιδιωτικό, κοινωνικό, δημόσιο και οικονομικό τομέα. Η έμφυλη βία, επιγραφμική και απογραμμική, αποτελεί τη σοβαρότερη εκδήλωση της ανισότητας και των διακρίσεων μεταξύ των φύλων και έχει σοβαρό άμεσο και έμμεσο αντίκτυπο στα θύματα και τα παιδιά τους με πιθανές μακροχρόνιες σωματικές, σεξουαλικές, συναισθηματικές και ψυχολογικές συνέπειες, αποτελώντας συνεπώς ζήτημα δημόσιας υγείας, και προκαλώντας οικονομική βλάβη....} {...η έμφυλη βία συνιστά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και συνιστά σοβαρό εμπόδιο στη συμμετοχή των γυναικών στην κοινωνική, δημόσια και πολιτική ζωή και στην αγορά εργασίας, και εμποδίζει τις γυναίκες να απολαμβάνουν πλήρως τα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους.

¹ Προσωρινή Έκθεση σχετικά με την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη, από την Ευρωπαϊκή Ένωση, της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας [Πρόταση ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2.2.2023](#)



Καθίσταται πια ολοένα και πιο φανερή η ανάγκη να δούμε και να συζητήσουμε περισσότερο και τις στρατηγικές που εφαρμόστηκαν τα τελευταία χρόνια σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και είχαν ως στόχο την ισότητα των φύλων σε όλες τις πολιτικές. Να αποτιμήσουμε το πεδίο της εφαρμογής τους, της διάθεσης των κατάλληλων οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, την θεσμική επάρκεια κ.τ.λ. Να αξιολογήσουμε και αποτιμήσουμε τις πολιτικές αυτής της περιόδου και τις κοινωνικές διεργασίες και αντιστάσεις σε θετικές αλλαγές.

Και να σκεφτούμε για παράδειγμα ότι έμφυλη βία (ειδικά ενδοοικογενειακή/συντροφική βία) βιώνει οριζόντια πολύ μεγάλο ποσοστό των γυναικών στην Ευρώπη, καταδεικνύοντας έτσι ότι ο σκληρός πυρήνας των έμφυλων σχέσεων εξουσίας παραμένει άθικτος.

Είναι συνεπώς αναγκαίο να δράσουμε συλλογικά διεκδικώντας ισότητα σε κάθε πτυχή της ζωής μας, στο δημόσιο και στον ιδιωτικό χώρο.

- να μιλήσουμε καταρχάς για την πρόληψη της έμφυλης βίας και την εξάλειψη των σεξιστικών/ρατσιστικών/ομοφοβικών στερεοτύπων και ακραίων νεοφιλελεύθερων αντιλήψεων για τη σεξουαλικότητα, τη μητρότητα, τη συντροφικότητα και την οικογένεια
- να ανοίξουμε τον δημόσιο διάλογο για τη συναίνεση και το αδιαπραγμάτευτο δικαίωμα των γυναικών και θηλυκοτήτων σε μια ζωή χωρίς βία
- να εργαστούμε ατομικά και συλλογικά στην αλλαγή παραδείγματος, φέρνοντας στο προσκήνιο θετικά αντισεξιστικά πρότυπα ως προς τους έμφυλους ρόλους
- να συνεργαστούμε σε κάθε επίπεδο της κοινωνικοοικονομικής και πολιτισμικής ζωής δημιουργώντας τους όρους για στρατηγικές νίκες απέναντι στην έμφυλη βία

Βασικά μηνύματα

- Η έμφυλη βία έχει ανυπολόγιστο ψυχοκοινωνικό κόστος σε γυναίκες, ΛΟΑΤΚΙ άτομα, νοικοκυριά, κοινότητες.
- Επιπλέον, ιδιαίτερα υψηλό είναι και το οικονομικό κόστος που επωμίζονται τα επιζώντα άτομα αλλά και οι κρατικοί προϋπολογισμοί.
- Πρόληψη κάθε μορφής έμφυλης βίας σημαίνει έγνοια για όλα τα άτομα χωρίς εξαίρεση που έχουν δικαίωμα στη βελτίωση των συνθηκών ζωής τους, και στις ισότιμες σχέσεις χωρίς διακρίσεις φύλου.
- Η συζήτηση για την εξάλειψη της έμφυλης βίας συνδέεται άμεσα με την αναγνώριση της σύνδεσής της με τον σεξισμό και τις διακρίσεις και τη χάραξη



πολιτικών και μέτρων σε ατομικό, συλλογικό, θεσμικό και διαρθρωτικό επίπεδο για την επίτευξη της έμφυλης ισότητας.

- Οι στρατηγικές για την πρόληψη της έμφυλης βίας θα πρέπει να είναι συμπεριληπτικές και να βασίζονται στη διαθεματική προσέγγιση.
- Θεσμοθέτηση της ευρείας συμμετοχής οργανωμένων συλλογικοτήτων της Κοινωνίας των Πολιτών που εκπροσωπούν επιζώσες/ντα έμφυλης βίας, στη:
 - Χάραξη πολιτικών μέσω διαδικασιών διαβούλευσης.
 - Παρακολούθηση και αξιολόγηση εφαρμογής πολιτικών για την πρόληψη της έμφυλης βίας και την προστασία και υποστήριξη των επιζωσών/ντων.
- Κρίσιμης σημασίας είναι η επικράτηση μιας κουλτούρας συναίνεσης και η ευρύτερη δυνατή συμπεριληπτικότητα ως παράγοντες κοινωνικής αλλαγής.

Σε ποιους/ες απευθύνεται το παρόν

- Στους υπεύθυνους/@ χάραξης και σχεδιασμού πολιτικής σε κάθε τομέα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, σε κυβερνήσεις και ιδρύματα, σε φορείς και υπηρεσίες, πολιτικά κόμματα, βουλευτές/τριες, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, οργανισμούς προώθησης της έμφυλης ισότητας, ΜΚΟ στον τομέα των έμφυλων δικαιωμάτων και προστασίας/υποστήριξης επιζωσών/ντων έμφυλης βίας.
- Σε επαγγελματίες στην προστασία και υποστήριξη επιζωσών έμφυλης βίας και σε επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με επιζώσες έμφυλης βίας αλλά και με γυναίκες και παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο, όπως εκπαιδευτικοί, ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, αστυνομικοί, δικαστές, δικηγόροι κ.ά.
- Σε δημοσιογράφους και influencers στα social media, σε ακτιβίστριες/ες κ.α.



Τα στοιχεία

Όλες οι γυναίκες/θηλυκότητες διατρέχουν κίνδυνο ενδοοικογενειακής ή (ενδο)συντροφικής βίας, και ακόμη μεγαλύτερο οι πλέον ευάλωτες ομάδες γυναικών όπως ηλικιωμένες γυναίκες, κορίτσια και γυναίκες με αναπηρία, μετανάστριες, άστεγες γυναίκες και θύματα trafficking.

Ολοένα μεγαλύτερες διαστάσεις παίρνει η σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας ή/και στο δημόσιο χώρο από την οποία είναι πολύ πιθανότερο να στοχοποιηθούν ευάλωτες ταυτότητες όπως γυναίκες τρίτων χωρών, γυναίκες με αναπηρία, λεσβίες, αμφιφυλόφιλες γυναίκες.

Μεγάλη φαίνεται πως είναι και η έκταση της διαδικτυακής² παρενόχλησης σε κορίτσια και νέες γυναίκες και του γενικευμένου σεξισμού και μισογυνισμού που αναπαράγεται στην τηλεόραση και στα ΜΜΕ – ιδιαιτέρως στα mainstream.

Οι νεότερες γυναίκες φαίνεται πως πέφτουν συχνότερα θύματα της επίμονης παρενοχλητικής παρακολούθησης (stalking). Ανεπαρκής σε πολλές περιπτώσεις έχει αποδειχθεί και η απόκριση της αστυνομίας όταν οι γυναίκες καταγγέλλουν ή αναφέρουν περιστατικά έμφυλης βίας.

Στην Ευρώπη

- 33% των γυναικών στην ΕΕ, δηλαδή μία στις τρεις γυναίκες στην ΕΕ (συνολικά περίπου 62 εκατομμύρια γυναίκες) έχουν υποστεί σωματική ή/και σεξουαλική βία
- 22% των γυναικών στην ΕΕ έχουν υποστεί βία από τον σύντροφό τους
- 55% των γυναικών στην ΕΕ, περισσότερες από τις μισές γυναίκες, έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά τουλάχιστον μία φορά από την ηλικία των 15 ετών
- Η έμφυλη βία στο διαδίκτυο είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο. Παρά την απουσία ενός διεθνώς κατοχυρωμένου ορισμού και την έλλειψη

² Σχετικά με την διαδικτυακή έμφυλη βία δείτε αναλυτικά [«PRESS: Πρόληψη – Απόκριση – Υποστήριξη νεαρών επιζώσων σεξουαλικής \(διαδικτυακής\) παρενόχλησης και βίας»](#) που υλοποιείται στο πλαίσιο του CERV-2021-DAPHNE



δεδομένων³, πρόσφατες έρευνες υπογραμμίζουν ότι αυτή η μορφή έμφυλης βίας πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες και τα νεαρά κορίτσια, αλλά και ΛΟΑΤΚΙ άτομα:

- 1-4 γυναίκες στην Ευρώπη έχει βιώσει κάποια μορφή κακοποίησης ή παρενόχλησης στο διαδίκτυο, σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση του Cybersafe (2021)
- 9-15% των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων στην ΕΕ, ηλικίας 15-54 ετών, έχουν βιώσει διαδικτυακή βία, σύμφωνα με την έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA, 2020)

Στην Ελλάδα

- 29,6% των γυναικών δηλώνουν⁴ ότι έχουν υποστεί σωματική βία
- 18,1% δηλώνει ότι έχει υποστεί σεξουαλική βία
- 36,5% δηλώνει ότι έχει υποστεί σωματική ή σεξουαλική βία
- Η πιο συχνή μορφή βίας που δηλώνουν ότι υφίστανται οι γυναίκες σε ποσοστό 40,42% είναι η ψυχολογική βία
- Περισσότερες από 2 στις 5 γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα (42,6%) και εργάζονται ή είχαν εργαστεί στο παρελθόν, φέρονται να έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία τους τουλάχιστον μια φορά κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου
- Το 26,1% των νεαρών κυρίως γυναικών δηλώνει πως έχει βιώσει κάποια μορφή stalking κατά τη διάρκεια της ενήλικης ζωής τους, δηλαδή εσκεμμένη επαναλαμβανόμενη απειλητική συμπεριφορά εναντίον τους, βιώνοντας φόβο για την ασφάλειά τους.

Υποστήριξη και βοήθεια δημόσιων δομών

Αναφορικά με την αναζήτηση βοήθειας και υποστήριξης, από τα διαθέσιμα στοιχεία⁵ και την καταγραφή του Δικτύου Δομών της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προκύπτει ότι για την περίοδο 2021-2022 καταγράφηκαν

³ Preventing - Responding – Supporting – young survivors of GBV: sexual harassment, sexual and cyberviolence, [Έκθεση / State of the Art](#). PRESS 2022

⁴ Από την έρευνα [“Έμφυλη Βία κατά των γυναικών και άλλες μορφές διαπροσωπικής βίας στην Ελλάδα”](#), που χρηματοδοτήθηκε από τη Eurostat και διενεργήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, μεταξύ Ιανουαρίου 2021 - Απριλίου 2023. Πρόκειται για την πρώτη ποσοτική έρευνα στην Ελλάδα.

⁵ [3^η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών](#), Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Νοέμβριος 2022



6.969 κλήσεις στην τηλεφωνική γραμμή SOS 15900, που αφορούσαν «περιστατικά βίας».

- Από τα ΣΚ του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ υποστηρίχθηκαν ανά την Ελλάδα **4.320 γυναίκες**.
- Στους Ξενώνες Φιλοξενίας του Δικτύου ανά την Ελλάδα φιλοξενήθηκαν 474 άτομα: 223 γυναίκες και 251 παιδιά εκ των οποίων οι 53 είναι γυναίκες πρόσφυγες και τα 81 παιδιά πρόσφυγες.

Το επικρατέστερο είδος έμφυλης βίας για τις εξυπηρετούμενες γυναίκες στους έντεκα μήνες αναφοράς, συνολικά στα ΣΚ, τους Ξενώνες και τη Γραμμή SOS, ήταν η ενδοοικογενειακή βία με ποσοστά που κυμαίνονται από 82,1% έως 83,9% από το σύνολο των καταγεγραμμένων μορφών βίας κατά των γυναικών. Ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά η σεξουαλική παρενόχληση, περιστατικά που αφορούν βιασμό, το trafficking κ.ά.

Η οικονομική διάσταση της έμφυλης βίας

Ο περιορισμός και η εξάλειψη της έμφυλης βίας δεν θα σημάνει μόνο ελαχιστοποίηση των ψυχοκοινωνικών συνεπειών σε γυναίκες/θηλυκότητες και ευρύτερα σε επιζώντα άτομα έμφυλης βίας και στη δημιουργία κοινωνιών έμφυλης ισότητας. Θα επιφέρει ταυτόχρονα και περιορισμό του τεράστιου οικονομικού κόστους της έμφυλης βίας που επωμίζονται οι κρατικοί και εταιρικοί προϋπολογισμοί, τα νοικοκυριά, οι ίδιες οι γυναίκες και τα άτομα.

Σύμφωνα με μελέτη του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE 2021)⁶, που βασίστηκε στα διαθέσιμα στοιχεία, το κόστος της βίας λόγω φύλου σε ολόκληρη την ΕΕ **εκτιμάται⁷ ότι ανέρχεται σε 366 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως**. Η **βία κατά των γυναικών αποτελεί το 79 % αυτού του κόστους**, το οποίο ανέρχεται σε **289 δισ. ευρώ**. Η βία μεταξύ συντρόφων αποτελεί σχεδόν το ήμισυ (48 %, 174 δισ.

⁶ Η μελέτη του EIGE, επικεντρώνεται στη βία μεταξύ συντρόφων ως υποσύνολο της βίας λόγω φύλου. Επικεντρώνεται επίσης, στην επικαιροποίηση των εκτιμήσεων για το κόστος της βίας λόγω φύλου και της βίας μεταξύ συντρόφων στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2019 και στην προέκταση αυτών των εκτιμήσεων στα κράτη μέλη της ΕΕ. [«The cost of gender violence in the European Union»](#) EIGE_2021.

⁷ Πρόκειται για εκτίμηση καθώς όπως επισημαίνεται, τα στοιχεία κατά χώρα δεν είναι επαρκή και ολοκληρωμένα.



ευρώ) του κόστους της βίας λόγω φύλου. Η βία κατά των γυναικών σε ενδοσυντροφικές σχέσεις, αποτελεί το 87 % αυτού του ποσού (151 δισ. ευρώ).

Η ανάλυση βασίστηκε σε τρεις κύριους τύπους κόστους:

- Απώλεια οικονομικής παραγωγής που συνδέεται με ποικίλα κόστη που σχετίζονται με την εργασιακή κατάσταση και την παραγωγικότητα των θυμάτων.
- Κόστος δημόσιων υπηρεσιών, όπως υπηρεσίες υγείας, τα προσωπικά έξοδα, τα συστήματα ποινικής και αστικής δικαιοσύνης, τα αυτοχρηματοδοτούμενα νομικά έξοδα, το κόστος στεγαστικής συνδρομής, το στεγαστικό βοήθημα και την προστασία των παιδιών, καθώς και τις εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης.
- Σωματικές και συναισθηματικές επιπτώσεις στα θύματα που υπολογίζουν τη μείωση της ποιότητας ζωής του θύματος ως συνέπεια της βίας.

Η μελέτη του EIGE, δείχνει ότι το μεγαλύτερο κόστος προέρχεται από τις σωματικές και συναισθηματικές επιπτώσεις (56%), ακολουθούμενο από τις υπηρεσίες ποινικής δικαιοσύνης (21%) και την απώλεια οικονομικής παραγωγής (14%). Άλλες δαπάνες μπορεί να περιλαμβάνουν υπηρεσίες αστικής δικαιοσύνης (π.χ. για διαζύγια και διαδικασίες επιμέλειας παιδιών), στεγαστική βοήθεια και παιδική προστασία.

Είναι απαραίτητη και αναγκαία η συστηματική καταγραφή του κόστους της έμφυλης βίας γιατί θα οδηγήσει σε καλύτερη κατανόηση της έκτασης και του σχετικού κόστους της και θα υποδείξει την αναγκαιότητα καλύτερης κατανομής των πόρων σε διάφορους τομείς πολιτικής. Ωστόσο, απαιτούνται επειγόντως -όπως σημειώνεται στη μελέτη- καλύτερα στοιχεία ερευνών σχετικά με τον επιπολασμό της έμφυλης βίας και διοικητικά στοιχεία σχετικά με το κόστος και τη χρήση των υπηρεσιών.

Σεξισμός και έμφυλη βία: Πώς μας επηρεάζει όλες, όλους, όλα

Η έμφυλη βία σε όλες τις μορφές της αποτελεί ένα συνεχές, ακραία μορφή της οποίας είναι η γυναικοκτονία. Η πατριαρχία, ο σεξισμός, η τοξική αρρενωπότητα, οι έμφυλες ανισότητες αποτελούν το έδαφος για την όξυνση της έμφυλης βίας, η οποία εκτυλίσσεται καθημερινά υπονομεύοντας την ελευθερία και αυτοδιάθεση των γυναικών και το αναφαίρετο δικαίωμα σε μια αξιοβίωτη ζωή, στη ζωή την ίδια.



Οι πατριαρχικές σχέσεις εξουσίας παράγουν οικονομικές, κοινωνικές και συναισθηματικές υποτέλειες και εξαρτήσεις στο πλαίσιο του νεοφιλελεύθερου συστήματος. Το ζητούμενο είναι να αναδεικνύουμε όλες τις πτυχές του φαινομένου της έμφυλης βίας, χωρίς να καταφεύγουμε σε victim blaming και δευτερογενή θυματοποίηση των επιζωσών, κατανοώντας την έκταση των αιτιών και συνεπειών προκειμένου συντονισμένα να αναλαμβάνουμε πολυεπίπεδες δράσεις περιορισμού και πρόληψης του φαινομένου.

Ο σεξισμός⁸ και η σεξιστική συμπεριφορά εμφανίζονται σε όλο το φάσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένου του κυβερνοχώρου (διαδίκτυο και μέσα κοινωνικής δικτύωσης). Μπορεί να βιώνονται ατομικά ή συλλογικά από ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων, ακόμη και αν ούτε το άτομο ούτε η ομάδα δεν έχει στοχοποιηθεί άμεσα, για παράδειγμα μέσω σεξιστικής διαφήμισης ή ανάρτησης φωτογραφιών γυμνών γυναικών στο χώρο εργασίας. Τα τρία επίπεδα διαιώνισης και βίωσης του σεξισμού είναι: ατομικό, θεσμικό (για παράδειγμα οικογενειακό, εργασιακό ή εκπαιδευτικό περιβάλλον) και δομικό (για παράδειγμα μέσω των κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, των κοινωνικών κανόνων και της συμπεριφοράς). Ο σεξισμός αποσιωπάται όταν τα άτομα και οι ομάδες αποτυγχάνουν να αναφέρουν ή να διαμαρτυρηθούν για τη σεξιστική συμπεριφορά από φόβο μήπως δεν ληφθούν σοβαρά υπόψη, μήπως εξοστρακιστούν ή ακόμα και μήπως θεωρηθούν υπεύθυνοι.

Σεξισμός

Κάθε πράξη, χειρονομία, οπτική αναπαράσταση, προφορικός ή γραπτός λόγος, πρακτική ή συμπεριφορά που βασίζεται στην ιδέα ότι ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων είναι κατώτερο λόγω του φύλου τους, η οποία λαμβάνει χώρα στη δημόσια ή ιδιωτική σφαίρα, είτε διαδικτυακά είτε εκτός σύνδεσης, με σκοπό ή αποτέλεσμα⁹:

- να παραβιάζει την εγγενή αξιοπρέπεια ή τα δικαιώματα ενός προσώπου ή μιας ομάδας προσώπων- ή
- να έχει ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή κοινωνικοοικονομική βλάβη ή ταλαιπωρία ενός προσώπου ή μιας ομάδας προσώπων- ή

⁸ [Guidelines for preventing and combating sexism: measures for implementation](#) Recommendation CM/Rec (2019) 1 of the Committee of Ministers to member States on preventing and combating sexism, Council of Europe

⁹ Σ.σ. Στο ίδιο: [Guidelines for preventing and combating sexism: measures for implementation](#)



να δημιουργεί εκφοβιστικό, εχθρικό, εξευτελιστικό, ταπεινωτικό ή προσβλητικό περιβάλλον- ή αποτελώντας εμπόδιο στην αυτονομία και την πλήρη πραγμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από ένα πρόσωπο ή μια ομάδα προσώπων- ή διατηρεί και ενισχύει τα στερεότυπα των φύλων.

Αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων

Το δικαίωμα σε μια ασφαλή ζωή χωρίς βία για όλες/όλους/όλα δεν είναι αυτονόητο ούτε είναι εύκολη διαδικασία η αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων που αναπαράγουν σεξιστικές αντιλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές και συχνά πράξεις βίας.

Τα έμφυλα στερεότυπα¹⁰ αποτελούν μία από τις γενεσιουργούς αιτίες της ανισότητας των φύλων και επηρεάζουν όλους τους τομείς της κοινωνίας¹¹. Οι στερεοτυπικές προσδοκίες που απορρέουν από εδραιωμένους κανόνες για γυναίκες και άνδρες, κορίτσια και αγόρια περιορίζουν τις επιθυμίες, τις επιλογές και την ελευθερία τους και, ως εκ τούτου, πρέπει να καταρριφθούν. Συχνά συνδυάζονται με άλλα στερεότυπα, όπως αυτά που βασίζονται στη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή το σεξουαλικό προσανατολισμό, και αυτό μπορεί να ενισχύσει τις αρνητικές συνέπειές τους.

- Το 44% των Ευρωπαίων πιστεύουν ότι ο σημαντικότερος ρόλος της γυναίκας είναι η φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειάς της
- Το 43% πιστεύει ότι ο σημαντικότερος ρόλος του άνδρα είναι να βγάζει χρήματα

¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή- Μια Ένωση Ισότητας-Στρατηγική για την Ισότητα των φύλων 2020-2025, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, 2020. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

¹¹ Ειδικό ευρωβαρόμετρο 465, Ιούνιος 2017



Για μια αποτελεσματική προσέγγιση της πρόληψης της έμφυλης βίας

Βασικός άξονας πρόληψης της έμφυλης βίας είναι η αλλαγή της κουλτούρας ανοχής που επικρατεί και που εδραιώνεται και εκφράζεται και από τους κρατικούς φορείς, όπως π.χ. μη επαρκής εφαρμογή της νομοθεσίας, πλημμελής απόκριση των υπηρεσιών προστασίας, αδιαφορία, εχθρότητα κ.ά. Η σωστή εφαρμογή της νομοθεσίας από φορείς και στελέχη υπηρεσιών προστασίας, συντελεί καθοριστικά στην πρόληψη και την αποκλιμάκωση της έμφυλης βίας.

Η έμφυλη κατανόηση της πραγματικότητας, η πολιτική βούληση ανάδειξης και αντιμετώπισης του φαινομένου καθώς και η χάραξη σαφών στόχων, εξειδικευμένων μέτρων παροχής προστασίας και πολιτικών πρόληψης όπως για παράδειγμα η ενσωμάτωση της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, θα συνέβαλε καθοριστικά, στην αποτροπή περιστατικών έμφυλης βίας.

Η ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα προστασίας και τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους οι γυναίκες αλλά και η υποστήριξη και η πολύπλευρη ενδυνάμωση των γυναικών για τη διεκδίκησή τους είναι αποφασιστικής σημασίας.

Επιπλέον, η έγκαιρη αναγνώριση των σημαδιών βίας, το υποστηρικτικό οικογενειακό και φιλικό πλαίσιο, η οικονομική αυτονομία παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο.

Υπάρχει άλλος τρόπος συνύπαρξης και σχεσιακότητας

Τα τρία πολύτιμα Σ: Συμπερίληψη - Συναίνεση - Σεβασμός

Συμπερίληψη

Η έννοια της συμπερίληψης έχει ιστορικά συνδεθεί με τους εργασιακούς χώρους και τη φυλή. Σε μια ευρύτερη ανάγνωση, η συμπερίληψη μπορεί να κατανοηθεί διαθεματικά, και να συμπεριλαμβάνει κάθε άτομο που ταυτοτικά βιώνει κοινωνικό αποκλεισμό και διακρίσεις με βάση τη φυλή, το φύλο, την ταυτότητα/έκφραση φύλου, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την αρτιμέλεια, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την ηλικία κ.ά. που δεν συνάδουν με την κυρίαρχη ετεροκανονική, πατριαρχική κουλτούρα.



Οι συμπεριληπτικές στάσεις, συμπεριφορές και εν τέλει, πολιτικές, 'βλέπουν' και αποδέχονται την όποια διαφορετικότητα, την αντιλαμβάνονται ως πλούτο και όχι ως πρόβλημα και επεξεργάζονται τις ιδιαίτερες συνθήκες καταπίεσης και τις ανάγκες κάθε κοινωνικής ομάδας που υφίστανται αποκλεισμό και διακρίσεις προκειμένου να εντάξουν οργανικά στρατηγικές και λύσεις: Στο σχεδιασμό, την εφαρμογή, την αξιολόγηση πολιτικών για την καταπολέμησή τους.

Σε ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς, οι άνθρωποι αισθάνονται ότι τ@ εκτιμούν, τ@ σέβονται και τ@ υποστηρίζουν. Τονώνεται έτσι η αίσθηση του ανήκειν και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις κοινωνικής συνοχής, μειώνοντας το χάσμα σε κάθε επίπεδο της κοινωνικοοικονομικής ζωής.

- Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ορίζει πως όλες οι διατάξεις της, και ιδίως τα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων, πρέπει να εξασφαλίζονται χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου, γένους, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων φρονημάτων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, συμμετοχής σε εθνική μειονότητα, περιουσίας, γέννησης, γενετήσιου προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, ηλικίας, κατάστασης υγείας, αναπηρίας, οικογενειακής κατάστασης, καθεστώτος μετανάστη ή πρόσφυγα ή άλλης κατάστασης.

Συναίνεση

Μια συμφωνία¹² σχετικά με το πώς δύο ή περισσότερα άτομα πρόκειται να αλληλεπιδράσουν (συμπεριλαμβανομένων των σεξουαλικών αλληλεπιδράσεων) ή να μοιραστούν χώρο. Οι συμφωνίες αυτές είναι σαφείς, ενημερωμένες, εθελοντικές, νηφάλιες, συγκεκριμένες για την πράξη και το άτομο, συνεχείς, αμοιβαίες, ενεργές και προέρχονται απευθείας από τα άτομα που συμμετέχουν στις δραστηριότητες. Οι άνισες δυναμικές εξουσίας, όπως ένας εργοδότης ή εκπαιδευτικός που επιδίδεται σε σεξουαλική δραστηριότητα με έναν/μία εργαζόμενο/η ή μαθητή/τρια, είναι συνήθως μη συναινετικές.

- Η συναίνεση δεν αφορά μόνο και αποκλειστικά τη σεξουαλική παρενόχληση ή τη σεξουαλική επίθεση, τη μη συναινετική (ή εκδικητική) πορνογραφία.

¹² [Guide of good practices and prevention activities focusing on consent for field professionals](#), Διοτίμα 2023, PRESS — CERV-2021-DAPHNE



- Βρίσκεται σε πλήρη αντίστιξη με την κουλτούρα του σεξισμού και την κουλτούρα του βιασμού.
- Η κουλτούρα της συναίνεσης είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει κοινωνίες ή περιβάλλοντα στα οποία η δημιουργία ρητών συμφωνιών, η αναζήτηση κοινού εδάφους και ο σεβασμός των ορίων είναι ο κανόνας, τόσο για τις σεξουαλικές επαφές όσο και για όλες τις άλλες καθημερινές δραστηριότητες. Στην κουλτούρα συναίνεσης, οι άνθρωποι αισθάνονται ότι έχουν τον έλεγχο της σωματικής τους αυτονομίας και των ορίων τους και μπορούν να τα διαπραγματευτούν με ασφάλεια.
- Η συναίνεση θα πρέπει να αποτελεί την καρδιά των (καλών) πρακτικών προς εφαρμογή και να αναζητούνται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να ενσωματωθεί τόσο στις δραστηριότητες πρόληψης όσο και στις δραστηριότητες υποστήριξης.
- Η προώθηση της κουλτούρας της συναίνεσης αντί της επικρατούσας κουλτούρας ανοχής του βιασμού που διαπερνά τις κοινωνίες μας, κανονικοποιώντας τη σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση, αποτελεί μια ακόμη παράμετρο της στρατηγικής Πρόληψης.
- Θα πρέπει με τις δράσεις μας να αναδεικνύουμε πώς η συναίνεση (και η απουσία της) επηρεάζει όλ@ μας σε κάθε τύπου κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και όχι μόνο στο σεξουαλικό τομέα. Και πώς μπορούμε να χρησιμοποιούμε τη δύναμή μας για να φέρουμε τη συναίνεση σε όλες τις σχέσεις, τις αλληλεπιδράσεις και τις κουλτούρες μας.

Σεβασμός

Οι δράσεις πρόληψης που αναπτύσσονται γύρω από τη συναίνεση και τις συναινετικές σχέσεις μπορούν να μετατοπίσουν την κυρίαρχη κουλτούρα από την επιβολή στην ενσυναίσθηση και το σεβασμό της αξιοπρέπειας του εαυτού και των άλλων. Πρόκειται για μια 'γλώσσα' που προϋποθέτει την αποδοχή αυτοπροσδιορισμού του "άλλου" ατόμου και των ορίων που ενδεχομένως αυτό θέτει. Και την αποδοχή των δικών μας ορίων από τ@ άλλ@.

- Ο σεβασμός στην επιθυμία και στο δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού κάθε πλάσματος ανεξάρτητα από τη σχέση που έχουμε μαζί του, θα πρέπει να είναι αδιαπραγμάτευτος.
- Οι μόνες σχέσεις που μπορούν να θεωρούνται ισότιμες είναι οι σχέσεις αλληλοσεβασμού, αγάπης και ενσυναίσθησης.



Προϋποθέσεις και μέτρα αποτελεσματικής πολιτικής πρόληψης της έμφυλης βίας

Χωρίς να αγνοούμε τα διαφορετικά επίπεδα ευθύνης της οργανωμένης πολιτείας και των θεσμών της και της κοινωνίας των πολιτών, δεν μπορούμε παρά να διερωτηθούμε τι θα συνέβαινε εάν καταρχάς ως συντεταγμένη πολιτεία και κατά δεύτερον ως ευαισθητοποιημένη και αλληλέγγυα κοινωνία λειτουργούσαμε διαφορετικά, πιο άμεσα, πιο ολοκληρωμένα, πιο αποτελεσματικά, χωρίς διακρίσεις και ανεπάρκειες, στη βάση της μηδενικής ανοχής της έμφυλης βίας και εάν αναπτύσσονταν ολοκληρωμένες δράσεις πρόληψης της έμφυλης βίας.

Βασική προϋπόθεση είναι η αναγνώριση της έμφυλης διάστασης και των πατριαρχικά δομημένων σχέσεων ανάμεσα στα φύλα. Όσο αρνούμαστε το υπόβαθρο τέλεσης αυτών των εγκλημάτων, τόσο θα μένουμε μακριά από ουσιαστικές και αποτελεσματικές λύσεις και κυρίως θα μετράμε νεκρές γυναίκες, συζύγους, συντρόφους, κόρες, μητέρες και εν γένει θηλυκότητες. Η νομική αναγνώριση του όρου «γυναικοκτονία» έχει ακριβώς αυτήν την αξία και δεν σχετίζεται με την αυστηροποίηση των ποινών για την ανθρωποκτονία, όπως λανθασμένα επιδιώκεται να παρουσιαστεί.

Ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές πρόληψης της έμφυλης βίας

Η Ελλάδα διαθέτει σήμερα στρατηγικές και εργαλεία για την προστασία από την έμφυλη και ενδοοικογενειακή/ενδοσυντροφική βία αλλά και ιδέες και πολιτικές για την πρόληψή της. Πρόκειται για μια συνολική στρατηγική που στοχεύει και κατατείνει στην πλήρη εξάλειψη της έμφυλης βίας όπως περιγράφεται και προβλέπεται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης την οποία κύρωσε το Ελληνικό νομοθετικό σώμα το 2018.

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας —γνωστή και ως «Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης»— αποτελεί το σημείο αναφοράς για τα διεθνή



πρότυπα στο συγκεκριμένο τομέα και αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

- Με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, παρέχεται πλήρης αναγνώριση ότι η έμφυλη βία αποτελεί παράγοντα διακριτικής μεταχείρισης αλλά και παραβίασης βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Πρόκειται για μια νομοθετική πράξη-τομή στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα που αλλάζει τα δεδομένα. Ήδη η κύρωση της Σύμβασης αποτελεί μια βασική πρόνοια στην κατεύθυνση της πρόληψης της έμφυλης βίας και στη σύνδεσή της με την καταπολέμηση της διακριτικής μεταχείρισης κατά των γυναικών.
- Η πρόληψη της έμφυλης βίας αποτελεί έναν από τους τέσσερις βασικούς πυλώνες της Σύμβασης στο πλάι της Προστασίας των επιζωσών/ντων, της Δίωξης των δραστών και του Συντονισμού των Πολιτικών αντιμετώπισης.
- Αφορά την αντιμετώπιση και τιμωρία των δραστών, την προστασία των γυναικών αλλά και την πρόληψη, μέσω ισχυρών δεσμεύσεων ανάληψης δράσης σε κάθε επίπεδο άσκησης πολιτικής.

Προτάσεις Πολιτικής

Οι χώρες που έχουν προχωρήσει σε κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης θα πρέπει να λάβουν τις εξής δέσμες μέτρων¹³:

- Ενθάρρυνση των Μέσων Ενημέρωσης και του ιδιωτικού τομέα στη θέσπιση προτύπων που ενισχύουν τους ρόλους των φύλων με σεβασμό και αμφισβητούν συμπεριφορές που δικαιολογούν τη βία κατά των γυναικών.
- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τις διάφορες μορφές βίας, τον καταστροφικό τους χαρακτήρα και τις επιπτώσεις που έχουν στις γυναίκες και τα παιδιά.
- Εκπαίδευση σε θέματα μη βίας και ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών (διδακτικό υλικό για την έμφυλη ισότητα, τη βία λόγω φύλου, τη μη βίαιη επίλυση συγκρούσεων και το δικαίωμα στην προσωπική ακεραιότητα, στα επίσημα προγράμματα σπουδών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης).
- Πρόκληση των έμφυλων στερεοτύπων. Προώθηση αλλαγών στα κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα συμπεριφοράς γυναικών και ανδρών.

¹³ [Ενημερωτικό έντυπο για τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης](#) Συμβούλιο της Ευρώπης



- Προώθηση της ενδυνάμωσης των γυναικών (εισαγωγή προγραμμάτων και δραστηριοτήτων για την ενδυνάμωση των γυναικών και αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των ατόμων που βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις από την άποψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων).
- Προγράμματα για τους δράστες. Θέσπιση προγραμμάτων που θα διδάσκουν τους δράστες ενδοοικογενειακής βίας να υιοθετούν μη βίαιη συμπεριφορά και τους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων να αποφεύγουν την υποτροπή.
- Ο ρόλος των ανδρών και των αγοριών. Ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής και συμβολής των ανδρών και αγοριών στην πρόληψη της έμφυλης βίας.

Στη βάση των παραπάνω μέτρων οι χώρες αξιολογούνται από την Grevio, την Ομάδα εμπειρογνομόνων που αξιολογεί την πρόοδο και την ορθή υλοποίηση της Σύμβασης.

Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, να συμπεριλαμβάνονται και να διασφαλίζονται πλήρως, τα δικαιώματα των επιζωσών ανεξαρτήτως φύλου, γένους, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, σύνδεσης με εθνική μειονότητα, περιουσία, καταγωγή, σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα φύλου, ηλικία, κατάσταση της υγείας, αναπηρία, οικογενειακή κατάσταση, μετανάστευσης ή προσφυγιάς, ή άλλης κατάστασης.

Μια άλλη σημαντική παράμετρος, είναι η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στην πρόληψη της έμφυλης βίας και την προστασία των επιζωσών γιατί αναγνωρίζονται τα σημαντικά εμπόδια και όρια που υφίστανται στις μεμονωμένες και αποσπασματικές προσπάθειες. Για παράδειγμα, είναι σημαντική η οργάνωση συνεργειών μεταξύ κεντρικής διοίκησης και περιφερειακών και τοπικών αρχών, ΜΚΟ, επαγγελματικών φορέων στην παροχή υπηρεσιών υποστήριξης και προστασίας κ.ά.



Προτάσεις και παραδείγματα για το περιεχόμενο των δράσεων πρόληψης ανά τομέα παρέμβασης

Στους θεσμικούς φορείς και την παραγωγή πολιτικών

- Διαφύλαξη, ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου της αρμόδιας αρχής, εν προκειμένω της πρώην Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων ή Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπως έχει μετονομαστεί.
- Διασφάλιση και κατεύθυνση πόρων οριζόντια σε κάθε τομέα άσκησης πολιτικής.
- Συμμετοχικές διαδικασίες σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης πολιτικών ισότητας.
- Σταθερή ανάπτυξη δράσεων που αφορούν όλους τους άξονες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης για την πρόληψη της έμφυλης βίας.
- Συστηματική καταγραφή ποσοτικών/ποιοτικών στοιχείων.
- Σταθερή και συστηματική παρακολούθηση των συνεπειών και του ετήσιου κόστους της έμφυλης βίας ως εργαλείου κατεύθυνσης και κατανομής πόρων.
- Επέκταση και εδραίωση διαδικασιών διαβούλευσης με την ΚτΠ και τις γυναικείες/φεμινιστικές, ΛΟΑΤΚΙ, τρανς, αναπηρικές οργανώσεις, μεταναστευτικές/προσφυγικές κοινότητες κτλ.

Στη συλλογή, επεξεργασία και αξιοποίηση στατιστικών δεδομένων

- Συστηματική συλλογή στοιχείων από φορείς και υπηρεσίες προστασίας και υποστήριξης επιζωσών.
- Διεξαγωγή ερευνών/μελετών ποιοτικών και ποσοτικών.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση εκπαιδευτικών δράσεων.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση εκστρατειών ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης.

Στις εκπαιδευτικές βαθμίδες

Εκπαίδευση μαθητών/τριών σε θέματα μη βίας και ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών: διδακτικό υλικό για την έμφυλη ισότητα, τη βία λόγω φύλου, τη μη βία



επίλυση συγκρούσεων και το δικαίωμα στην προσωπική ακεραιότητα, στα επίσημα προγράμματα σπουδών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Παράδειγμα δικτύωσης και από κοινού ανάληψης δράσης, εν προκειμένω εκπαίδευσης εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών:

Υπουργείο Παιδείας - διευθύνσεις εκπαίδευσης - σχολεία - σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων - γυναικείες ΜΚΟ - τοπικές δικαστικές και αστυνομικές αρχές.

Παράδειγμα προγράμματος εκπαίδευσης:

Σεξισμός και αντιμετώπισή του, αμοιβαίος σεβασμός, η έννοια της συναίνεσης, συμπεριληπτικότητα στην τάξη κ.ά.

Στους εργασιακούς χώρους και τον ιδιωτικό τομέα γενικότερα

Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να συμβάλλει υποστηρίζοντας διάφορες πρωτοβουλίες όπως εκδηλώσεις και εκπαιδεύσεις προσωπικού, ενημερωτικές συναντήσεις και δικτυώσεις, εφαρμογή μέτρων ή ολοκληρωμένων σχεδίων ισότητας στο εσωτερικό της επιχείρησης, εκστρατείες στα ΜΜΕ κτλ.

Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι σημαντικοί σύμμαχοι στη διαμόρφωση κοινωνικών προτύπων για τη μη ανοχή της βίας και την προσέγγιση μη παραδοσιακών ομάδων και κοινών (π.χ. εμπορικών ενώσεων, επαγγελματικών οργανώσεων, κ.λπ.).

- Καθιέρωση εσωτερικών (ενδοεπιχειρησιακών) πολιτικών και προγραμμάτων για τη σεξουαλική παρενόχληση
- Παροχή υπηρεσιών υποστήριξης ή διαδικασιών παραπομπής εργαζομένων γυναικών στις αρμόδιες υπηρεσίες

Σε επαγγελματίες/φορείς στην υποδοχή, προστασία και υποστήριξη των επιζωσών/ντων έμφυλης βίας και όσων διατρέχουν κίνδυνο να υποστούν έμφυλη βία, σε στελέχη της αστυνομίας και των δικαστικών αρχών

- Μόνιμη και σταθερή χρηματοδότηση ΜΚΟ που παρέχουν ενημέρωση, ψυχοκοινωνική υποστήριξη και νομική βοήθεια σε επιζώσες και σε γυναίκες/θηλυκότητες σε κίνδυνο
- Διοχέτευση πόρων σε προγράμματα/δράσεις ενδυνάμωσης των γυναικών



- Συνεχής επιμόρφωση επαγγελματιών στο πεδίο της πρόληψης και της παροχής υποστήριξης
- Δημιουργία ή επικαιροποίηση πρωτοκόλλων απόκρισης για κάθε υπηρεσία που υποδέχεται και παρέχει υπηρεσίες σε επιζώσες και διαρκής επιμόρφωση των επαγγελματιών

Σε επαγγελματίες κοινωνικών υπηρεσιών, στον τομέα της υγείας (σωματικής και ψυχικής), της εκπαίδευσης, άλλων κοινωνικών υπηρεσιών

- Δημιουργία ή επικαιροποίηση πρωτοκόλλων απόκρισης για κάθε υπηρεσία που υποδέχεται και παρέχει υπηρεσίες σε επιζώσες και διαρκής επιμόρφωση των επαγγελματιών
- Επιμόρφωση επαγγελματιών για την υποδοχή επιζώσων έμφυλης βίας, την παροχή κατάλληλης και έγκυρης/ενημερωμένης πληροφόρησης και την παραπομπή στις κατάλληλες δομές, υπηρεσίες και οργανώσεις

Στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης

Από την κάλυψη των ΜΜΕ, απουσιάζει σχεδόν τελείως η καταγραφή και κριτική παρουσίαση της καθημερινής και συστημικής έμφυλης βίας που υφίστανται οι γυναίκες στον ιδιωτικό τους χώρο, στην εργασία τους, στο δημόσιο χώρο, σε χώρους εκπαίδευσης, άθλησης, ψυχαγωγίας, στο διαδίκτυο, κ.λπ.

- Αποφυγή απλής καταμέτρησης των γυναικοκτονιών με παράλληλη ανάδειξη των έμφυλων ανισοτήτων και διακρίσεων σε όλους τους τομείς του δημόσιου και ιδιωτικού βίου
- Συμβολή στο δημόσιο διάλογο για την πρόληψη της έμφυλης βίας
- Ανάδειξη της σημασίας της συναίνεσης σε κάθε μορφή σχεσιακότητας
- Αποφυγή των σεξιστικών/ρατσιστικών/ομοφοβικών στερεοτύπων και των ακραίων νεοφιλελεύθερων αντιλήψεων για τη σεξουαλικότητα, τη συντροφικότητα, την οικογένεια, το φύλο, κτλ
- Χρήση μη σεξιστικής γλώσσας και εικόνας

Στην ενδυνάμωση των γυναικών

Παρεμβάσεις πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας θα πρέπει να ενσωματώνουν και να τροφοδοτούνται από τις εμπειρίες των γυναικών και των κοριτσιών. Οι προσεγγίσεις που είναι επικεντρωμένες στις επιζώσες έχουν ουσιαστική σημασία για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών και την ενδυνάμωσή τους. Μια τέτοια προσέγγιση συνεπάγεται:



- Δράσεις σχετικά με τις αιτίες και συνέπειες της έμφυλης βίας, του σεξισμού, των διακρίσεων, των ανισοτήτων
- Σεβασμός στην αυτονομία και στο δικαίωμα των γυναικών να παίρνουν αποφάσεις και να ορίζουν οι ίδιες το σώμα τους και τη ζωή τους
- Σεβασμός στα όρια και το δικαίωμα των γυναικών/θηλυκοτήτων να θέτουν τα όρια κι αυτά να γίνονται σεβαστά
- Διαρκής επιμόρφωση για τη σημασία της συναίνεσης
- Διαρκής επιμόρφωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, τα νομικά δικαιώματα και τις διαδικασίες προστασίας από την έμφυλη βία, τα οποία συμβάλλουν αποφασιστικά στην ενδυνάμωση όλων των γυναικών/κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων βίας.

Σε δράσεις ανδρικής συμπερίληψης

Η ευαισθητοποίηση των ανδρών δεν θα πρέπει να μένει εκτός των στόχων και των δράσεων πρόληψης.

- Συστηματική εργασία με άνδρες και εφήβους, η οποία έχει σημασία να επικεντρώνεται σε θέματα έμφυλων συμπεριφορών, ρόλων, αντιλήψεων και στερεοτύπων και να προωθεί εναλλακτικές αντιλήψεις περί της αρρενωπότητας με στόχο την οικοδόμηση ενός διαφορετικού, πιο ισότιμου παραδείγματος κατανόησης των σχέσεων ανάμεσα στα φύλα.
- Προγράμματα για άνδρες-δράστες περιστατικών έμφυλης βίας.
- Στο επίκεντρο των δράσεων συμπερίληψης θα πρέπει να μπαίνει το ζήτημα της ισοτιμίας και του αλληλοσεβασμού ως των απαραίτητων αξιών οικοδόμησης ισότιμων και πιο ευτυχημένων σχέσεων.
- Η σημασία/αξία και πρακτικές για την συναίνεση θα πρέπει να αποτελούν την αιχμή ανάλογων δράσεων και προγραμμάτων.

Ευρύτερα στην κοινωνία με στοχευμένες και εκτεταμένες εκστρατείες ενημέρωσης με στόχο την

- Κατανόηση της έκτασης και του βάθους του φαινομένου της έμφυλης βίας και κοινωνικού αποστιγματισμού όσων γυναικών διεκδικούν την ελευθερία και αυτοδιάθεσή τους.
- Ενθάρρυνση του ευρύτερου περιβάλλοντος των θυμάτων, της γειτονιάς, των συναδέλφων/συναδελφισσών, κ.ά., να υποστηρίζουν τις γυναίκες/θηλυκότητες στην αναζήτηση βοήθειας και υποστήριξης.
- Ανάδειξη της αναγκαιότητας συλλογικής δράσης για την πρόληψη και προστασία των θυμάτων έμφυλης βίας.



- Ανάδειξη της έννοιας και της σημασίας της συναίνεσης.

Στη συντονισμένη δράση και τις συνέργειες

- Οι δράσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και θηλυκοτήτων θα πρέπει να στηρίζονται σε συνεργασίες με διαφορετικές ομάδες ενδιαφερομένων όπως είναι η κυβέρνηση, τα πολιτικά κόμματα, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τοπικές ομάδες/συλλογικότητες, ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα και ινστιτούτα και κυρίως οι γυναίκες και τα κορίτσια που έχουν βιώσει βία (οι επιζώσες).
- Η διαβούλευση, ο σχεδιασμός και η παρακολούθηση των παρεμβάσεων σε συνεργασία με τις άμεσα εμπλεκόμενες ομάδες (επιζώσες, σχεδιαστές πολιτικών, παρόχους υπηρεσιών, κ.λπ.) συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση της κατάστασης που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στο "πεδίο", καθώς και στην κατανόηση των προκλήσεων και ευκαιριών εκ μέρους των ενδιαφερομένων.
- Η συνεργασία μπορεί να συμβάλλει στην αξιοποίηση διαφορετικών ικανοτήτων, γνώσεων και δεξιοτήτων που προέρχονται από τις διαφορετικές ομάδες ενδιαφερομένων, στο συντονισμό των προσπαθειών, στη διευκόλυνση της επικοινωνίας και στη διάχυση της γνώσης που προκύπτει από την υλοποίηση μιας πολιτικής.



Εν κατακλείδι

Εμπλεκόμενοι φορείς, στελέχη, άτομα, όλ@, να λαμβάνουμε υπόψη μας, ότι η συνθετότητα του φαινομένου δε μπορεί να λειτουργεί ως άλλοθι για κενά, αδράνεις, παγιωμένες σεξιστικές αντιλήψεις και εν τέλει για την πλημμελή απόκριση των αρχών, των υπηρεσιών και των στελεχών που κατέχουν θέσεις-κλειδιά στην εφαρμογή πολιτικών προστασίας και πρόληψης αλλά και εν γένει όπου αρθρώνονται διαπροσωπικές, κοινωνικές, εργασιακές, οικονομικές σχέσεις.

Γίνε μέρος της αλλαγής υποστηρίζοντας εμπράκτως την κουλτούρα της συναίνεσης σε ατομικό, συλλογικό και θεσμικό επίπεδο.

Γίνε μέρος της αλλαγής που συμβαίνει τώρα.



Πηγές

Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (2022) *3^η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των γυναικών*. <https://isotita.gr/3h-ethsia-ekthesi-gia-ti-via-2022/>

Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (2021) *Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2021-2025*. <https://isotita.gr/esdif-2021-2025/>

Διεθνής Αμνηστία (2022) *Η συζήτηση για τη συναίνεση και η προώθηση μιας «κουλτούρας συναίνεσης» έχει σημασία!*
<https://www.amnesty.gr/news/articles/article/24932/ayto-einai-synainesi-pos-na-milame-kai-na-skeftomaste-gia-ti-synainesi>

Διεθνής Αμνηστία (2020) *Ας μιλήσουμε για το Ναι-Από μια 'κουλτούρα βιασμού' σε μια 'κουλτούρα συναίνεσης'*. Εγχειρίδιο στο πλαίσιο της καμπάνιας #LetsTalkAboutYes
<https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2020/02/letstalkaboutyes/>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020) *Μια Ένωση Ισότητας-Στρατηγική για την Ισότητα των φύλων 2020-2025, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2023). *Προσωρινή Έκθεση σχετικά με την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη, από την Ευρωπαϊκή Ένωση, της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας*.
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0021_EL.html

Παπαδόπουλος, Α.Γ., Καπέλλα, Α., Κονδύλη, Δ., Λιναρδής, Α., Παπαδούδης, Γ., Χατζηγιάννη, Α., Θεοφίλη, Α. (2023). *Έμφυλη βία κατά των γυναικών και άλλες μορφές διαπροσωπικής βίας στην Ελλάδα (GBV-EL): Πρώτα αποτελέσματα της έρευνας*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών,
<https://doi.org/10.17903/30971.1>

Κέντρο Διοτίμα, Genderhood (2023). *Οδηγός καλών πρακτικών και δραστηριοτήτων πρόληψης με επίκεντρο τη συναίνεση για επαγγελματίες πεδίου - Παραδοτέο 2.7*. Συγγραφέας: Ξυθάλη Β., Συντελέστρια: Φοίβη Χρ., Μετάφραση στα Ελληνικά: Ξυθάλη Β., Επιμέλεια: Φοίβη Χρ., Βουγιούκα Α., Κωνσταντοπούλου Σ. Ο Οδηγός



εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου PRESS / Preventing - RESponding – Supporting – young survivors of GBV: sexual harassment, sexual and cyber violence που χρηματοδοτείται από την ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος CERV-2021-DAPHNE. <https://press.genderhood.org/press-odigos-kalon-praktikon-gr/>

Κέντρο Διοτίμα (2023) Έκθεση για τη Νομοθεσία και τις Πολιτικές που αφορούν την Διαδικτυακή/ Τεχνολογικά υποβοηθούμενη Έμφυλη Βία – Παραδοτέο 5.6. Συγγραφείς: Βουγιούκα Α., Καζάνη Ε. Μετάφραση στα Ελληνικά: Σιπητάνου, Λ. Η Έκθεση εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου PRESS / Preventing - RESponding – Supporting – young survivors of GBV: sexual harassment, sexual and cyber violence που χρηματοδοτείται από την ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος CERV-2021-DAPHNE. <https://press.genderhood.org/press-policy-legal-brief-on-cyber-violence-gr/>

Κέντρο Διοτίμα (2014) Συμβουλευτικό Εργαλείο για την Τριτογενή Πρόληψη της Βίας κατά των Γυναικών, Συγγραφέας: Λιάπη Μ., Σχέδιο Δράσης: ΦΕΜ-ΑΤΤΙΚΑ Δράσεις Ενδυνάμωσης, Πρόληψης της Έμφυλης Βίας, Ενίσχυσης της Κοινωνικής/Εργασιακής (Επαν) ένταξης Ευπαθών Ομάδων Γυναικών. <https://diotima.org.gr/symvoyleytiko-ergaleio-gia-tin-trito/>

CARE International (2020) Debbie Landis, *Policy Brief: Gender-Based Violence (GBV) and COVID-19: The complexities of responding to “The Shadow Pandemic”*. <https://www.care-international.org/resources/gender-based-violence-and-covid-19-complexities-responding-shadow-pandemic>

Council of Europe (2021) *The four pillars of the Istanbul Convention*, <https://edoc.coe.int/en/violence-against-women/10714-the-four-pillars-of-the-istanbul-convention.html>

Council of Europe (2019) *Guidelines for preventing and combating sexism: measures for implementation-Recommendation CM/Rec(2019)1 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe*. <https://www.coe.int/en/web/genderequality/combating-and-preventing-sexism>,

Council of Europe (2011) Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/Convention-violence-against-women-2011-el-edited.pdf>



European Institute for Gender Equality - EIGE (2021) *The costs of gender-based violence in the European Union*. <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/costs-gender-based-violence-european-union>

Genderhood (2021) *Η Συναίνεση ως μέσο πρόληψης της κακοποίησης στα παιδιά_Οδηγός για γονείς*. Έρευνα & Συγγραφή: Λαμπρινή Γεωργίου Επιστημονική Επιμέλεια: Μαργαρίτα Γερούκη , Μαρία Παπαφιλίππου Συντονισμός Έργου: Σοφία Κωνσταντοπούλου, https://genderhood.org/wp-content/uploads/2021/11/Synaino_%CE%9Fdigos-gia-Goneis_A4_FINAL_A4_FINAL.pdf

UN (2023) *UNITE! Invest to prevent violence against women and girls, concept note, 16 Days of Activism against Gender-based Violence*. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/unite/theme>

